

ANNA SPOZ
Katedra Instytucji i Rynków Finansowych KUL
DOI:<http://dx.doi.org/10.18290/reiz.2017.9.2-9>
e-mail: aspoz@kul.lublin.pl

KONFERENCJA NAUKOWA
„PIENIĄDZ GOTÓWKOWY CZY BEZGOTÓWKOWY?
– PERSPEKTYWA POLSKI I NIEMIEC”
Lublin, 2-3 kwietnia 2017 r.

W dniach 2-3 kwietnia 2017 r. w Lublinie w ramach projektu „Nowe wyzwania w sferze monetarnej z perspektywy Polski i Niemiec” odbyła się konferencja pt. „Pieniądz gotówkowy czy bezgotówkowy? – Perspektywa Polski i Niemiec” zorganizowana przez Instytut Ekonomii i Zarządzania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II przy współpracy ze Studiami Europejskimi w Bremie. Projekt współfinansowany był przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Wybór tematyki konferencji nie był przypadkowy. Zerowe a nawet ujemne stopy procentowe pobudziły debatę co do przyszłości obrotu pieniężnego i bezgotówkowego. Polscy i niemieccy zwolennicy pieniądza bezgotówkowego podnoszą kwestię coraz większych trudności w realizowaniu polityki monetarnej banków centralnych i jej malejącej efektywności, redukcji kosztów obrotu pieniądza oraz możliwości ograniczenia szarej strefy.

Przeciwnicy widzą w gotówce gwaranta wolności jednostki. Zerowe stopy procentowe oceniają jako instrument wywłaszczania oszczędzających, którzy tylko w Niemczech w 2014 r. stracili w skali roku 14,3 mld euro (0,5% PKB). Zwolennicy walut alternatywnych, zwłaszcza Bitcoinów, postrzegają gotówkę jako ochronę przed ingerencją państwa. Regulatorzy stoją przed koniecznością reakcji na te tendencje przy uwzględnieniu możliwości oferowanych przez nowe technologie.

Nad przyszłością pieniądza gotówkowego i bezgotówkowego debatowali przedstawiciele polskich i niemieckich ośrodków naukowych, bankowcy oraz przedstawiciele świata biznesu.

Konferencję otworzył ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL, który w imieniu władz Wydziału Nauk Społecznych KUL uroczystie przywitał wszystkich przybyłych na konferencję. Następnie głos zabrał prof. dr hab. Marian Żukowski, dyrektor Insty-

tutu Ekonomii i Zarządzania KUL, który po krótkim powitaniu uczestników wprowadził słuchaczy w tematykę konferencji.

Pierwszy panel poświęcony został zagadnieniu współczesnego pieniądza. Prof. dr hab. Tomasz Gruszecki, kierownik Katedry Instytucji i Rynków Finansowych KUL, w swym wystąpieniu przeanalizował adekwatność tradycyjnego rozumienia pieniądza na podstawie współczesnych teorii pieniądza. Ukazał rozbieżność pomiędzy klasyczną definicją pieniądza opartą na jego trzech funkcjach (transakcyjnej, miernika wartości i tezauryzacji) a pojmowaniem pieniądza jako długu i pochodzeniem pieniądza od państwa. Dr Justyna Schulz, reprezentująca Uniwersytet w Bremie, przedstawiła pieniądź jako tytuł do własności.

Następna część konferencji dotyczyła współczesnych form pieniądza i *quasi*-pieniądza. Dr Artur Borcuch przedstawił autorską definicję pieniądza cyfrowego, uwarunkowania jego funkcjonowania oraz jego zakorzenienie w historii pieniądza papierowego. Mgr Anna Piotrowska omówiła jedną z najbardziej znanych wirtualnych walut, tj. Bitcoin i jego zastosowanie, wykorzystując wyniki badań przeprowadzonych w tym zakresie. Dr Philipp Degens z Uniwersytetu w Hamburgu zajął się tematyką walut lokalnych w ujęciu teoretycznym. Przytoczył ich definicje, podał klasyfikacje oraz zastosowanie. Dariusz Brzozowiec, reprezentant polskiej waluty lokalnej Zielony, wyróżnił przyczyny upowszechnienia walut lokalnych i płynące z tego korzyści dla przedsiębiorców i konsumentów.

Kolejny panel był ściśle związany z tematem konferencji, podejmował problematykę obrotu gotówkowego i bezgotówkowego z punktu widzenia Polski i Niemiec. Tę część rozpoczęło wystąpienie Jana Korelli z Deutsche Bundesbanku, który przedstawił zachowania płatnicze gospodarstw domowych w Niemczech, opierając się na wynikach trzyletnich badań przeprowadzonych przez Deutsche Bundesbank na grupie 2000 ankietowanych gospodarstw domowych stanowiących próbę reprezentatywną. Adam Tochmański, dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego NBP, przedstawił najważniejsze dane dotyczące obrotu bezgotówkowego w Polsce, szanse i wyzwania na drodze jego rozwoju, oraz omówił założenia programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020. Uzupełnieniem podjętego tematu było zaprezentowanie przez Roberta Łaniewskiego, prezesa Fundacji Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego, płatności bezgotówkowych z punktu widzenia detalistów. Prelegent wyszczególnił i omówił czynniki, którymi detaliści kierują się wybierając płatności bezgotówkowe, a także zdefiniował główne powody ich niechęci do rezygnacji z transakcji gotówkowych. Ten panel zakończyło wspólne wystąpienie Stephana Schmitta oraz dr Judyty Przyłuskiej-Schmitt, w którym przedstawione zostały zachowania płatnicze w USA, gdzie w 2015 r. jedynie 9% wszystkich transakcji płatniczych zrealizowano w gotówce, a udział płatności bezgotówkowych w całości transakcji systematycznie rośnie. Podkreślono też potencjalne zagrożenia wynikające z eliminacji gotówki z obiegu pieniężnego.

Ostatni panel konferencji podejmował problematykę nowoczesnego rynku usług płatniczych. Tomasz Koźliński z Narodowego Banku Polskiego na podstawie wyników najnowszych badań, z 2016 r., stwierdził, że coraz częściej i chętniej Polacy korzystają z płatności bezgotówkowych. W procesie upowszechnienia obrotu bezgotówkowego znaczący udział mają spółki fintech, których modele biznesowe opierają się na

niskim koszcie działania i wygodzie dla użytkownika. Ich celem jest poprawa dostępności i efektywności usług finansowych oferowanych na rynku. Dr Paweł Widawski, dyrektor Zespołu Systemów Płatniczych, Bankowości Elektronicznej i Bezpieczeństwa Banków w Związku Banków Polskich, przedstawił wyniki badań nad stanem rynku fintechów w Polsce oraz szanse i bariery jego rozwoju. Omówił również modele współpracy tych podmiotów z instytucjami finansowymi. Wystąpienie Grzegorza Długosza z Polskiego Standardu Płatności sp. z o.o. dotyczyło nowoczesnych usług płatniczych na przykładzie Bliku.

Spotkanie zakończył panel podsumowujący zagadnienia poruszone w trakcie konferencji, a także sformułowano pytania badawcze na przyszłość.